

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Oglašaj

Se računajo po vrstah v petito. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale do-
mači oglašaj. Se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Neprankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravljalstvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravljalstvo, in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadst.

„Edinost“
Izšla enkrat na dan, razen nedelj in p.nikov, ob 4. uri zvečer.
Naročnina znaša:
za celo leto 34 kron
za pol leta 12 „
za četrt leta 6 „
za en mesec 2 kroni
Naročnino je plačevati naprej. Na naročilo brez priložene naročnine se ne uprava.
Po tiskarnah v Trstu se prodajajo posamezne številke po 6 stotink (3 avč.); vsa Trsta pa po 8 stotink (4 avč.).
Telefon št. 870.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinost“

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trst

Velikonočni pirahi monsignora Petronio.

Od vseh strani tržaške škofije prihajajo šodne vesti. Stanje, v katerem se nahajamo v Trstu nam ne dopušta, da bi dali odduška svojim čuvstvom. Zato prosimo poštene slovenske liste vseh strank, naj pridejo na pomoč našemu narodu! Mi si ni pa storimo, kolikor smemo in moremo — opisati hočemo s strogo natančnostjo najnovejše cerkvene dogodbe in delovanje izvestnih svečeniških krogov naše nesrečne škofije.

Peterožarna piranska zvezda.

Škofov namestnik Petronio je rodem iz slavnega Pirana. Njegovo sree je piransko-italijansko. Tak je tudi veter, ki sedaj pihuje iz tržaškega ordinarijata. Žajim so nezadovoljni še celo italijanski svečeniški sami. In kako ne bi bili?! Sedaj je v škofiji 15 živčnih svečeniškov iz Pirana. Od teh je sedaj že deset rudičih monsignorjev, in sicer: 1. Ivan Bennatti, častni kanonik v Kopru, 2. Dominik Bonifacio, častni kanonik v Kopru, 3. Josip Fonda starejši — kanonik-višisvečenik v Piranu, 4. Josip Fonda mlajši, kanonik v Piranu, 5. Juraj Maraspin, kanonik v Kopru, 6. Fran Petronio kapit. vikar in prošt v Trstu, 7. Juraj Pitacco, komornik v Kopru, 8. Anton Predonzan, kanonik v Piranu, 9. Nikolaj Spadaro, papežev kanonik, 10. Dominik Vidali, kanonik v Piranu.

To jih je torej od 15. svečeniškov celih 10 monsignorjev. Pa tudi za ostalih 5 ni slabo. Saj imajo nad seboj dve dobri materi, avstrijsko namestništvo v Trstu in škofski liški škofski ordinarijat! Kako to? 11. D. Fiamin vdobi v kratkem izpraženi kanonikat v Piranu, ker je moral njegov nevarni protikandidat Debellich, na pritiskanje v škofiji, preklehati svojo prošnjo. 12. Ivao Predonzan je določen za izpraženo mesto višegrasvečenika in dekana v Cittanovi. Ostanejo še trije, a za-nje je tudi preskrbljeno. 13. Franc Mujesan je mestni župnik v mestu Izola. 14. Just Tamaro je katehet na mestnem gimnaziju v Trstu. 15. Zadnji, Juraj Rastelli, je v penziji in uživa tudi cerkveno nadarbo Vidali v Piranu.

Iz vsega tega je jasno, kako veljavo ima na Primorskem — peterožarna zvezda slavnega mesta Piran.

Rekli smo, da so s temi odnosi nezadovoljni tudi sami italijanski svečeniški vseh strank. Kajti, dokler je kak Piranec, ne more nikdo drugi priti do boljšega mesta.

PODLISTEK

Vladimir.

Hrvatski pisal Avgust Šenoa, prevel M. C-t-č. IV.

Ko je Dobranic prečital te vrstice, sti mu roki zadržali in solza mu je posilila v oko. Neko tajno neumljivo čustvo si je osvojilo njegovo razde ano sree. Za hip kakor da je pozabil na vse svoje boli; najživeja želja njegovega srea ima postati rasnica. Ali tedaj se mu je utihotapila v sree tajna tuga. Iskrene, krepke besede hrv. kmeta-plemice — so se prijele njegovega srea. Tudi on je tako mislil, tako čutil, ali moral je molčati, moral je nositi krinko na svojem obrazu. Misel ga je zavela v minole dni, v dobo moči in zdravja, v dobo imovitosti. Oh, da bi se vrnili ti lepi zlati dnevi, da bi kakor nekdanj mogel planiti v boj, da bi mogel vse svoje sile posvetiti svojemu narodu! Ali ti zlati dnevi so minoli in se ne povrnejo več; z one usodne stran-poti na katero so ga bile zavele domišljavost, strast,

Gorje pa našim svečeniškom in našemu narodu pred italijanskim fanatizmom piranskim! »Colpo di grazia« Hrvatoma poreškega okraja.

V poreškem okraju bivajo na deželi iz ključno Hrvatje. Število Italijanov je tam tako malenkostno, da se niti ozirati ni na-nje. Kako bi morala tam delovati prava Kristova cerkev? Dokler vodstvo tržaške škofije ni prišlo v roke monsignora Petronio, so bili tam še nekateri slovenski in hrvatski svečeniški. Tako n. pr. 1) v Krasici je bil gosp. Klinar, 2) v Završju je bil g. Ivan Mandić, 3) v Oprtju g. Aničić, 4) v Grožnju g. Raguzin, 5) v Trebinjah g. Kociper, 6) v Ždrenju g. Kemr, 7) v Brdu g. Vranjac, 8) v Topolovcu g. Knavs.

Ta mesta so Italijani začeli napadati. Proti večini teh svečeniškov so začele prihajati lažnjive tožbe. G. Knavs se je, v svesti si svoje nedolžnosti, odločno uprl preganjanju in je zahteval, naj se mu prijavijo denuncijanti, da nastopi proti njim kazensko pot. — Halt! tako torej ni šlo. Obrnili so na drugo pot. Poslali so na kratko dekrate premeščenja vsem! G. Knavs je izjavil, da ne zapusti svojega mesta — sicer . . .! To trdo kost so na to pustili na mestu. G. Vranjac je tam domačin, zato ga niso mogli vreči daleč. Premestili so ga v Krasico, ker je Krasica za sedaj še preveč probujena in ni torej še dovolj zrela za italijanski želoдец. Vsi ostali pa so morali zapustiti svoja mesta pod najostrejšimi cerkvenimi kaznimi — in tako so vsi hrvatski katoliški verniki izročeni na milost in nemilost italijanskim svečeniškom — duha in srea Piranca Petronio!

Prememba v Završju.

V Završje je prišel Italijan Frausin, ki se je na Petroniove želje odpovedal lepi in ugodni službi v morskem zdravilišču Sicciolo. V Završju je bil nedolgo prej župnik-dekan Bottegaro, ki je odpravil hrvatsko propoved. To mu ni prineslo sreče. Zaradi neklih osebnih in službenih pregreškov je izgubil lepo župnijo in je bil kazensko prestavljen v Trst. Blagopokojni škof Šterk je poslal v Završje g. Mandića in tako je oni dobri narod zopet čul besedo Božjo — jedino tolažbo v svoji bedi in neareči. Petronio ni mogel prenesti tega. Poslal je g. Mandića v Pazin in izročil hrvatsko župnijo Italijanu Frausinu. In zopet ne bo oni naš dobri narod več čul besede Božje!

Prememba v Brdu.

V Brdu se je moralo zatreti hrvatsko narodno čustvo, zato so to mesto pustili

ljubezen do žene, sedaj neljubljene, ga ni mogla rešiti smrtna roka. Železna usoda ga je uklenila v nemili jarm, ki ga je moral nositi do groba proti čustvovanju, proti mišljenju, do katerega ga je dovela trezna možka razsodnost. Tega dne se Dobranic ni pokazal nikomur; bde je presanjal bežeče ure, mirne solze so tekale niz doli po razoranem resnem licu in se le spanje ga je rešilo tiste tihe, tajne tuge, ki so navstajale v njegovi duši.

Mlada sta veselo pozdravila radostno vest; saj njima je sijala samo ljubezen, ona žarka zvezda na nebu življenja, radi katere ne vidiš nič drugacega. Kaj sta ona vedela o krvavih tajnostih človeškega srea, kaj sta ona marala za prepletanja in zapletanja sveta, za tisto besno borbo, ki odvaja sina od očeta, brata od brata?! Ko je Vladimir pred starim Dobranicem nataknil na Lucijino roko zlati zaročni prstan, ko jo je pred roditeljem smel poljubiti v deviško lice, oh, bilo mu je, kakor da so zapele v en glas vse ptice tega sveta, tedaj je snival mladenič, da to solnce na nebu ne more nikdar zaiti, gledajoče njiju

brez duhovnika in je izročili župniku v Momianu Franceschini. To je strastven Italijan, poznan že iz Kostanjevice (Castagna), kjer je silom italijaniziral narod in uničil v cerkvi hrvatsko propoved in krščanski nauk. Tako se ne oznanjuje več beseda božja hrvatskemu narodu ni v Kostanjevici, ni v Momianu. To je delo župnika Franceschini. Dobrim rokam je izročil torej Petronio Hrvat v Brdu.

Prememba v Trebinjah.

Trebinje (Triban) je kraj v okolici Bui in je čisto hrvatski. Petronio je sedaj odstranil tudi iz Trebinj hrvatskega svečenika, kapelanijo je pa izročil svečenstvu v Bujah. To svečenstvo je izključno italijansko in ne zna nič hrvatski. Tudi če bi kedo znal, noče govoriti po nobeni ceni. Buje so znane v tem oziru in stoje še nad istim Piranom. Tako se morajo trebinjski Hrvatje odpovedati hrvatskemu jeziku, ko stopajo v hram Gospodov.

Konečni cilji Italijanov.

Trdi kosti za italijanski želoдец sti župniji Oprtali in Grožnju. Tu je bilo treba Italijanom bolj previdno postopati, nego proti prej navedenim krajem. Tu obstoji še hrvatska propoved in narod jo brani z vso odločnostjo. Zato so gospodje na škofijskem ordinarijatu zaradi teh dveh krajev stopili z italijansko politično stranko naravnost v dogovor. Ta dva kraja sta važni postojanki za volitve za državni zbor, naravnost odločujoči na volitvi za peto kurijo. Ako sta padla ta dva kraja v roke italijanskim svečeniškom, ne bo od morja do Buzeta več nobenega hrvatskega župnika in italijanska ideja zavladala do vrat Buzeta samega. Tu je stopil v boj tudi škof. kancelar Meechia. Stvar je težka in važna in Petronio sam je ne bi mogel izvesti.

Naš narod je v nekaterih krajih, kakor v Trebnjem, Završju, Kostanjevici, Momianu itd. postal naiven in preveč ceni italijanski jezik. S tem, da ga pehajo konečno tudi iz cerkve, je postal boječ. Italijani znajo dobro porabiti to. Zato so zdaj napeli vsa sredstva, da za ta dva kraja vdobe zvita, pa odločna Italijana. In to sta dva kapelana iz slavne sakristije pri sv. Jakobu v Trstu. Ugajala sta duhu in sreu stranke Meechia-Petronio in tako sta določena: Vasselli za Grožnjan, Walker pa za Oprtali. Vdabila sta nalog za župnijski izpit in položila sta ga obs. Vasselli je že vdobil dekret in mora te dni odpotovati v Grožnjan — Walker pa pričakuje

blaženstvo, tedaj je mislil, da mu vse življenje mora biti svetlo in jasno.

Ali že na te prve dogodke tejasne sreče je padla mala senca in to z lica gospe Dobranice. Klara je molčala, vedoča, da jej Dobranic ne odneha to pot. Vrh tega se je tudi nekoliko bala protiviti se? V skrajnem zakotju njene duše je dremala vest, a ta neizprosna spremljevalka roda Adamovega je šepetala obli Eviní héri: »Ti nimaš pravice govoriti! Ti si se norčevala s sream svojega moža, ti si mu raztepla vse, ti si iz bogataša napravila siromaka, in celo še več, ti si ga prevarila, pogazila zakonsko zvestobo. Radi tvojih grehov ječi sedaj pod jarmom bede in nadloge; njegov obstanek visi na niti, je odvisen od muh usode, enega zadnjega vzdihljeja starega človeka treba samo — in vsa sramota pride v svet.« Tako je šepetala vest in Klara se je grizla v duši, ali je molčala. Tudi ona je bila na zaročki, tudi ona je blagoslovila deco, kakor kadar človek nespokorenega srea brblja besede molitve Gospodove. Tudi ona je gledala kako so mladima lica sijala od sreče, ali žarek tega nedolžnega

tudi vsaki čas enako odločno za Oprtali. Že je spravil vkup vso prtljago svojo. O tajnih pogajanjih in naklepih italijanske politične stranke z gospodo na tržaškem ordinarijatu se je v polovici januarja t. l. neki italijanski mož iz Oprtja izrekel tako-le: »Trije ital. prvaki smo bili osebno pri Walkeru in mu ponudili župnijo Oprtali. O tem smo osebno obvestili tudi kancelarja Meechia in škof. namestnika Petronio. Tudi iz Grožnjana so bili italijanski možje pri Vasselliju, pri Meechi-u in Petroniju. Oba, Walker in Vasselli sta vsprejela ponudbo. Tudi Meechia in Petronio sta bila zadovoljna. Petronio je rekel, da bo za Walkerja dovolj prav mal izpit iz hrvatskega jezika.«

Tako se je pripravljalo že dolgo časa tajno in previdno, da te dve važni mesti izroče v roke odločnih italijanskih svečeniškov. Daljši dogodki nas pouče, kako so še ti narerti izvršili.

Hrvatske propovedi in molitvice.

Žalostno je videti, kako katoliški svečeniški pode hrvatski jezik in hrvatski narod iz katoliških cerkva. V Novemgradu, v Humku, v Momjanu, v Bujah, v Završju, v Kostanjevici — v vseh teh krajih so odpravili hrvatsko propoved in hrvatske molitvice. Dokler so biliti kraji pod beneško republiko, takrat se je čitala povsod glagolska hrvatska mati — pod avstrijsko vlado ne smeje Hrvati več niti očenaša v cerkvi na glas moliti.

V Bujah se je v prvih letih župnikovanja Godine ob nekih prilikah še propovedalo hrvatski. V Grožnju je bila hrvatska propoved pod župniki Calcina, Dukić, Drušković in Depiera na prvi maši. Na drugi maši je bila italijanska propoved. Calcina sam je tudi na drugej maši polovico govoril propovedi govoril hrvatski, polovico pa talijanski. Pred Calcino pa je bilo vse samo hrvatsko. Zadnji župnik Kocijančič je začel zanemarjati hrvatsko propoved in jo je popolnoma odpravil. Župnik Dukić je bil sestavil izkaz hrvatske in latinske božje službe v grožnjanski cerkvi. Ta izkaz je visel v okvirju v zakristiji. Pod župeupraviteljem Raguziom l. 1899 je prišel v zakristijo obč. župan Corva-Spinotti in je s silo odnesel oni izkaz iz zakristije v občinsko pisarno. Škof Šterk se je pritožil proti temu na namestništvo, ki je ukazalo obč. županu, da vrne cerkvi izkaz. Občinski urad je na to vrnil župnemu uradu netočen prepis izkaza. Originala pa ni hotel izročiti, ampak je izjavil, da ga je uničil, ker je bil ves raztrgan.

blaženstva se ni prijel nje kamenitega srea. Blodeča po vrtnicu hrupnega življenja, kjer omamljiva strast tira žive do besnosti, kjer se preidne naslade nesvestno vrste v sreu, obnemorejo — in sree umira ob življenju. To blaženstvo se jej je videla neumna otročarija le prvo vzplamtjenje mlade krvi. Njo je celo ta sreča hudo pekla. Mrzla nje oholost je bila izmislila toli lepo kombinacijo, po nesreči svojega deteta je hotela zopet najti svojo srečo, ako se nenasitljiva sebičnost sploh more imenovati sreča, tista sebičnost, ki vse požira radi sebe. Bogat zet, to je bil njen ideal, ker bogat zet bi mogel rešiti tudi taščo, njene kočije, svileni krila soareje, nimbe strasti. Pa ne bi bilo tudi za Lucijo? Saj brezskrbje je še le prava sreča: poljubi se ohlajajo sčasoma, objemi so ceremonija narave, da se doseza potomstvo, ako ga ravno treba; žena jemlje moža samo za to, da jej daje pečat zakonitosti pred svetom, ker na zreli ženi ne opažajo tako lahko kako beži čas, kakor na stari devici.

(Pride še.)

Blagopokojni škof Šterk je na prošnjo hrvatskih župljanov ukazal, da se mora v Grožnjanu na prvi maši zopet hrvatski propovedati. Narod je bil ves srečen, ko je zopet čul besedo božjo in cerkev je bila vedno natlačeno polna.

Monsign. Petronio proti Hrvatom v Grožnjanu.

Med prvimi, ki so morali okusiti ljubezen kapitularnega vikarja Petronio, je bil oni svečenik-mučenik v Grožnjanu, g. Raguzin. Nagloma, brez milosti, ga je poslal na najslabše mesto v škofiji, v Zamask. Takoj za njim ni mogel poslati Italijana, ampak je hotel pripravljati pot z mladim hrvatskim svečenikom Červar-jem. Červar je šel v Grožnjan, a seboj je nosil ostro in trdo zapoved, da v cerkvi ne sme nič novega storiti Hrvatom na korist — niti ošenaša ne!

Torej, kar je bilo Hrvatom vzeto, se ni smelo več vrniti!

Kako bi se pa odpravila hrvatska propoved v Grožnjanu? Tega niso dolgo časa premišljevali! Občina grožnjanska je uložila na škof. ordinarijat prošnjo, naj bi se na prvi maši držala propoved ali pred, ali pa po maši. Škof. ordinarijat je z obema rokama objel to »pobožno« prošnjo in ukazal gosp. Červar-ju, da zadovolji italijanski želji. A nameri se želje? Italijani so začeli agitacijo, izlasti med mladino, naj ne ostane na hrvatski propovedi.

Tako so mislili odstraniti iz cerkve ljudi in hrvatska propoved bi bila uničena. Kako se je že naprej smijal rudeči Mecchia?

A to je umel tudi izmučeni hrvatski narod v Grožnjanu. V nedeljo potem je začel g. Červar hrvatsko propoved po maši. Ali v cerkvi je nastal tak vihar in hrup, da ni mogel govoriti. Razjarjeni narod mu ni pustil do besede. Tudi se je napravil oster rekurz proti zlobotni notariji. Škofijski ordinarijat je moral na to preklicati svoj izdani dekret in pustiti hrvatsko propoved na miru.

Hud srd se je pa vzdignil proti gosp. Červarju. Mecchia in Petronio sta ga že zapisala. Vdobil je dekret. Župani se je razpisala. Italijanska deputacija kliče v Grožnjan junaka iz zakristije pri sv. Jakobu, gospoda Vassellija.

Volitev župnika v Grožnjanu.

Občinska uprava v Grožnjanu ni dobra. Narod plačuje tam 276% občinskih doklad. Te so se zvišale v tem letu celo na 320%. Proti sedanjim upraviteljem se je vzdignil ves hrvatski narod. Pa tudi med samimi Italijani je prestopila večina v opozicijo in na stran Hrvatov.

Te dni se imajo vršiti v Grožnjanu občinske volitve. Ako propade sedanja italijanska klika v Grožnjanu — z Bogom! vsi načrti Mecchie in Petronija. Dozdaj je odprl Petronio konkurze samo za kanonikat v Piranu in za kapelanijo Sicciole. Sedaj pa tudi za Grožnjan. Ej, sila je — in sila Boga ne moli! Potem pride na vrsto tudi Optralj. — Hrvatje so ovce in jih ni težko premagati!

Hrvatski odpor.

Kedo ima pravico voliti župnika v Grožnjanu in Optrlju? To vprašanje je jasno. In vendar so je gospodje na škofijskem ordinarijatu zmešali. Narod v Grožnjanu in Optrlju dobro zna, da imajo pravico do volitve vsi hišni gospodarji — in ne občinski zbor. Petronio je razpisal župnijo Grožnjan in hoče, da bi sedanji občinski zbor volil Vassellija. To ne pojde! Proti temu je ułożen že rekurz. Tako bo tudi v Optrlju. Vasselli in Walker gresta lahko na sprehod v Grožnjan in Optralj — a tam ne bosta župnikovala nikdar. Tako hočejo — Bog in Hrvati!

Iz podrobne razprave o državnem proračunu.

(Govor posl. V. Spinčića v seji zbornice poslancev dne 4. marca 1902.)

Razne gradbe.

Visoka zbornica! Prelital sem proračun za leto 1902, in sem našel v istem, pri ministerstvu za notranje stvari, dve postavki za gradbe, in sicer za uradno poslopje v Poreču in za poslopje policijskega ravnateljstva v Trstu. Nadalje sem našel tri postavke, tihoče se cestnih zgradb in sicer uravnava plominske državne ceste med kilometrom 58-0 in 58-4 blizu Lavrana, politični okraj Vološko, potem državen prispevek za dozidanje

občinske ceste Vozila-Sušnjeveca, politični okraj Pazin, in državen prispevek za dozidanje konkurenčne ceste med Barbano in Labinjem, politični okraj Pulj in Pazin. Sicer nisem ničesar našel pod naslovom »cestne zgradbe«, pod naslovom »vodne zgradbe« pa sploh nisem ničesar našel.

No, mej tem pa priporoča proračunski odsek zbornici, naj sklene po meni predloženo resolucijo, s katero se vlada pozivlja, da izvede uravnava potokov in vodovja, kakor tudi osušenje več krajev v Istri.

Razun imenovanih postavk je sicer še ena, od katere pa nimamo mi — bi rekel jaz — nobene koristi, da, pogostoma celo veliko škodo; to so namreč izdatki za politične oblasti, za namestništvo, katero poslednje samo, brez zdravstvene službe, brez tehniške službe, brez računskega oddelka, stane na leto 246.000 K, in za okrajna glavarstva, ki stanejo na leto 218.000 K; torej skupno znesek 464.000 K na leto samo za namestništvo in za okrajna glavarstva.

Morda ni ravno na svojem mestu, da tu, v tej razpravi, govorim o cestnih in vodnih zgradbah. Dovoljeno pa bo morda vendar, poklicati visokemu ministerstvu v spomin predloge in sklepe visoke zbornice, ki so bili na predlog proračunskega odseka vsprejeti v tej zbornici v letih 1894., 1895. in 1896., s katerimi je bila c. kr. vlada pozvana že pred petimi, šestimi, sedmimi in osmimi leti, naj svojo posebno pažnjo obrne narodno-gospodarskim, kakor tudi poljedelskim razmeram v Primorju sploh in naj izvede o tem tudi cestne in vodne zgradbe ter poviša dotacije v ta namen.

Pred tem in pozneje sem jaz, oziroma je moj bivši tovariš dr. Laginja stavil predlogov in resolucij in tudi občine so ulagale prošnje v tem pogledu.

Jaz sem vse to dne 21. marca minolega leta v kratkem govoru — rekel bi — zbral, tako, da je imela vlada dovolj prilike videti in se prepričati, kje bi potrebovalo poseči vmes, kje bi se moglo kaj storiti na polju vodnih in cestnih zgradb. Ona je bila tudi dolžna storiti to, ako upoštevamo sklep visoke zbornice, ki sem ga poprej navel.

Se vse premalo se je zgodilo, v proračunu so le one tri navedene cestne zgradbe, in pripomniti treba, žal, da se je n. pr. cestna zgradba od Barbane v Labinj odstopila deželnemu odboru in izvedenje in da se še ta cestna zgradba nasproti delavcem izkorišča za politična rovarjenja. (Pride še.)

Politični pregled.

V Trstu, 14. marca 1902.

Državni zbor. — Zbornica poslancev. (Nadaljevanje sinočnjega brzojavnega poročila). Zbornica je vsprejela proračun domobranskega ministerstva. Tekom razprave se je domobranski minister, grof Welsersheimb, izjavil proti uvedanju dvoletne prezenčne službe, ker bi vsled tega morale odpasti vse druge olajšave v prezenčni službi in bi povzročalo več stroškov. Bolje da bi bilo, ako bi se več novincev pozvalo pod orožje, tako, da bi se marsikomu moglo službovanje po potrebi skrajšati. O zmanjšanju stalne vojske pa da ni niti misliti v očigled ogromnemu razvoju vojaških sil v drugih državah. Minister je oporekal trditvi, da vojaški sistem ovira trgovino ter je menil, da so temu krivi notranji boji med narodi. Minister je trdil, da armada ne daje nobeni stranki in nobeni narodnosti povoda, da bi se jo moralo sovražiti. Zavračal je potem, kakor neutemeljene, razne napade na vojaštvo in orožništvo ter je dejal, da našo vojsko bolj cenijo v inozemstvu, nego pa doma.

Zbornica je prešla na to k razpravi o proračunu naučnega ministerstva.

Iz proračunskega odseka. Proračunski odsek je vsprejel proračunski proračunski zborij nespremenjeno.

Posl. Pacak je očital justičnemu ministru pristranost ter žugal, da Čehi zopet zavzamejo svoje nekdanje bojno stališče z vsemi njega posledicami, ako se češkemu narodu ne povrne zopet pristojne mu pravo.

Posl. Rataj se je odločno zavaroval proti temu, da bi od vlade namerjani jezikovni zakon prišel v državnem zboru v razpravo.

Nemški Drang nach Osten. Omenili smo že na tem mestu interpelacijo češkega posl. Hoffe radi dejstva, da je vlada Hessen-Darmstadtska dovolila »splošnemu nemškemu schulvereinu« v Berlinu 200.000

mark za pospeševanje nemštva v Avstriji. Interpelant je vprašal njeg. ekselence, naučnega ministra, da-li hoče na enak način hiteti na pomoč Poljakom v Prusiji?

No, kako je delovanje račenegega schulvereina, priča poročilo, ki ga je izdal ravnokar o nemštvu v avstrijskem Primorju. Tu pritiska — pravi to poročilo — na nemštvo od ene strani italijansko prelivalstvo, nadahnjeno irredentističnimi idejami, na drugi strani pa Slovenci, ki se svojo žilavostjo skušajo pridobivati vedno več tal. Poročilo omenja delovanje naše posojilnice, nabave narodnega doma, nakupa hiše za zavod sv. Nikolaja. Temu nasprotno pa da je nemštvo le nazadovalo, isto nemštvo, ki je bilo nekdanjako razširjeno v Primorju, da, na mnogih krajih celo gospodovalo. Tako da je nemštvo izgubilo ne le na svoji narodni moči, ampak je zgubilo tudi gospodstvo na eni svojih najvažnejših pozicij, svojo naravno pot do Adrije, svoja izhodna vrata na jug, katerih so se držali s posebno žilavostjo vsi previdni nemški državniki od Karola Velikega sem. V letu 1890. je bilo v Primorju 15.000 Nemcev, v Trstu samem nad 7000. Ker pa prizadevanja zadnjih let kažejo, da gre na bolje za Nemce, bi morali vsi Nemci, ne le oni Avstrije, napeti vse skrajne moči, da zopet nadomeste vse izgube »na teh važnih pozicijah naše šudmarke«. — V to morajo žrtvovati vsi Nemci!

Kdor ne umeje tega jezika, temu ni pomoči. In to niso morda le pobožne želje kakega nemškega fantasta, marveč nas uče dejstva, da v zmislu tega poziva delujejo resni politiki in da je ta poziv schulvereina le v zmislu gotovih, velikih nemških načrtov. Praška »Politik«, ki tudi piše o tem, pravi: »Tu vidimo, kako po načrtu postopa berlinski Schulverein. On apelira na novčarko nemške države, da Nemcem v Trstu priskoči na pomoč, da tem gotoveje pride do tega, na kar je toli jasno namignil grof Goča v svoji zdravilji. Ali bo vlada tudi še dalje prezirala vse to in ostane-li tudi interpelacija posl. Hoffe brez odgovora? Potem bo potrebno potrkati pri grofu Goluchowskem?!

P. S. Iz Opave prihaja vest, da je neki odposlanec istega berlinskega Schulvereina izročil županu v avstrijski Opavi 10.000 mark v ta namen, da si Nemci priporoče neko občino v avstrijski Šleziji.

Knez Črnogorski in papež. Knez Črnogorski je odposlal papežu nastopno brzojavko: »Današnjega dne, ko ima katoliški svet to srečo, da slavi 25 letni jubilej pontifikata Vaše Svetosti, pridružujem se iz vsega srea izrazom visokega spoštovanja, ki bodo ob tej priliki iz vseh krajev sveta dohajali Vaši svetosti. Vsprejmita, Sveti oče, poleg moje srčne čestitke tudi najiskreneje želje, ki jih gojimo jaz in moji katoliški podaniki za Vaše zdravje in za podaljšanje Vašega dragocenega življenja.

Odgovor papežev se je glasil: Čestitke, sporočene nam od Vaše kraljeve Visokosti povodom našega jubileja, so nam bile posebno drage. Tudi mi se svoje strani gojimo najboljše želje za Vašo kraljevo Visokost, za Vašo dinastijo in za Vaše podanike.

Vojna v južni Afriki. Kakor smo že včeraj omenili na kratko, prinaša »Politik« od minole srede kaj zanimiv uvodni članek o načinu angleškega vojevanja v južni Afriki ter o vzrokih porazu angl. čet pod vodstvom generala lorda Methuena.

Evo nekoliko misli iz tega zanimivega članka:

Ze v prvi fazi južnoafričanske vojne, od tedaj, ko se je slišalo imenovati Delareyevo ime v poltsem vojevanju leta 1899-1900, odklikoval se je Delarey v bitkah v severni Kaplandiji ter v južni Oranjski republiki, to je, južno in severno od meje med obema tema državama. Srečne bitke v okraju Colesberg ter srečni napad, ki ga je Delarey izvršil za hrbtom napredujočega Roberta, pri Koffy-Fonteinu, s katerim si je burski načelnik osvojil ves trač 7. angleške divizije, bile so začetek zmagoslavnega vojevanja njegovega in so dale že takrat v njem spoznati spretnega guerillerja (voditelja vojne v majhnih oddelkih) ter bodočega mojstra v mali vojni. Od takrat je število Delareyevih uspehov naraslo nad trideset. Nikako čudo ni torej, da nesrečni lord Methuen ni mogel ničesar opraviti proti takemu nasprotniku. Po zadnjih svojih slavnih zmagah, o katerih se te dni govori po vsem svetu, iznebil se je Delarey za vedno tega svojega glavnega nasprotnika, s katerim je imel posla že poldrugo leto.

Okolnosti pa, o katerih se je to zgodilo, so velikega pomena in omogočajo vpogled v prave razmere v južni Afriki.

Tekom zadnjega leta si je lord Kitchener posebno mnogo prizadeval s svojimi trdnjavami (block-houses). Kitchener je namerjal vse bojno potje preprečiti z neprodinimi mrežami od žice ter s trdnjavami. Na ta način je hotel angleški vojskovodja zaprečiti burskim četam svobodno gibanje ter burske komande polagoma poloviti in uničiti v teh mrežah.

Ta ideja dala bi se slednjič morda še izvršiti, da bi le ne bila dežela tako velika ter da ne bi bil nasprotnik tako neustrašen in prekanjen in da bi Angleži imeli slednjič dovolj vojakov. Poleg stalnih posadk v trdnjavah morali bi Angleži imeti tudi zadostne rezervne čete za posamične odseke utrjene proge ter za vsak odsek poseben gibljiv voj, vrhu vsega tega pa dovolj močne armade za vsako bojno polje (pozorišče). Za vse to pa ne bi nikakor zadostovalo 230.000 mož vojske, tudi če bi Anglija imela toliko vojakov v južni Afriki, kolikor pa jih v resnici nima.

Vsled vsega tega moralo se je torej izračunati, da bo Kitchenerjev vojevalni sistem zaključen s popolnim fiaskom.

Linije trdnjav ni nikoli mogoče tako gesto zavarovati z vojniki, da bi male burske čete ne moge po noči na različnih mestih prerezati žice ter tako neopaženo prekoračiti utrjeno črto. Takim malim četam je kaj lahko poskriti se v terenu ter zbežati številnejšemu sovražniku, kakor tudi zbrati se od vseh strani in v najkrajšem času na ugodnih krajih, kjer potem nenadoma napadajo in premagujejo svojega nasprotnika, a se potem, ko pride istemu izdatna pomoč, ravno tako bliskoma poizgubljajo, kakor so se zbrale, tako, da došli sovražnik ne najde pred seboj nikogar, katerega bi mogel premagati. — Mrtve in nepregibljive linije trdnjav ne morejo proti takim guerilla četam ničesar opraviti, prvič, ker so posadke preveč raztresene in premajhne, drugič, ker iste radi dolge brezposelnosti izgubljajo vsako energijo. —

O tem se je mogel prepričati lord Kitchener, ko je tekom januarja in februarja uprizoril znane »love« na burske čete, posebno pa o preganjanju Deweta. Kljub temu, da je imel kakih 40.000 mož na razpolago, katerim je bila naloga loviti sovražnika v jednom po teh utrjenih linijah (sestavljenih iz trdnjav in žičnih mrež) omejenem četverokotu na vzhodu Oranjske republike, vendar ni dosegel prav nobenega uspeha, ker so mu Buri, razkropljeni v male čette, kakor miši bežali skozi mreže.

Ker pa je moral Kitchener, da dobi dovolj čet za zgoraj omenjeno akcijo, odvzeti jih mnogo iz vzhodnega in zapadnega Transvaala, so se tu angleške moči znatno zmanjšale in je bila temu naravna posledica ta, da so začeli Buri tu napadati Angleže v večjih četah ter je Delarey porabil to ugodno priliko, da je uničil prej Andersonovo kolono, potem pa se spravil na tamošnjega vrhovnega poveljnika angležkih čet, lorda Methuena samega, katerega se je definitivno iznebil. Obe ti jako važni burski zmagi, ki ne ostanete brez dalekosežnih posledic, ste naravna posledica zgrešenega Kitchenerjevega vojevalnega sistema na podlagi trdnjav ter je lord Methuen s svojo in Andersonovo kolono prva velika žrtev tega sistema.

Smehno je torej »domnevanje« lorda Kitchenerja, da je Delarey izvršil ta napad, da reši preganjenega Deweta, marveč se bo Angležem vedno in povsod dogajalo to, da čim bodo oni na eni strani »lovili« Bure, se bodo oni na drugem mestu pojavljali v velikih množinah ter jim uničevali armade. Ako Kitchener začne loviti sedaj Delareya, storita Botha in Dewet isto, kar je izvršil Delarey. Delarey pa medtem lepo izgine, tako, da bo Kitchener lovil le slepe miši. Dogodki zadnjih dveh tednov pa nam tudi dokazujejo, kako je angleška vojska že popolnoma demoralizirana in obnemogla, ko tako lahko v velikih masah in skoraj brez vsacega odpora kapitulira pred sovražnikom.

Tržaške vesti.

Hortis in laški socialisti. Zadržji

»Lavoratore«, organ naših laških »socialistov«, poje slavo »tržaški zvezdi«, posl. dr. Hortisu, ker da se je v razpravi o tržaških dogodkih

v dunajskem parlamentu zavzel za interese delavskega prebivalstva. Dvojno je, ki se na prvi hip dozdeva čudno o tej stvari: prvič, da se je tak skozi in skozi buržoazije, kakor je Hortis, zavzel za delavske interese, drugič pa, da socialistično glasilo tako odkrito hvali postopanje istega buržoazijca. V resnici pa ni čudno, ne jedno, ne drugo. Pred vsem ni Hortis, kar dokazemo spodaj, zastopal interese delavskega ljudstva, drugič pa ni to socialistično glasilo, ki je proslavljalo junaka Hortisa, temveč je le glasilo podrepanikov tržaške kamore.

Že Hortisov nastop, toliko v odseku, kolikor v zbornici, moral je vsakemu razsodnemu človeku vzbuditi sum o Hortisovi iskrenosti. Govoril je vedno za socialističnimi poslanci ter le slabo premleval izvajanja istih, stojč s njimi seveda v potrebni razdalji. Potem so laški poslanci, in med njimi seveda tudi Hortis, branili tržaškega namestnika grofa Goëssa, ki je vendar v prvi vrsti odgovoren za politične odnose v deželi. Socialistični poslanci so trdili popolnoma upravičeno, da se vlada, da rečemo najmanj, ni tako, kakor bi bila nje dolžnost, potegniti za kurjače in proti Lloyd. A kako je mogoče trditi, da je zastopal koristi delavstva isti Hortis, ki se je potegnil za predstavitelja iste vlade?! To logiko menda umejo samo oni psevdosocialisti, ki se prištevajo oficijelni socialistični stranki v Trstu, stoječi v tesnih zvezah s tržaško kamoro. Navaden človek pa prav gotovo ne more umeti te logike. Stališče gospoda Hortisa v tržaškem vprašanju bilo je zelo kritično. V tem vprašanju sta si bila v največjem nasprotju vlada ter tržaško širše občinstvo. Hortis pa se ni smel zameriti ne na jedno, ne na drugo stran. Vladi ne, ker bi laška stranka brez vladne pomoči ne mogla izhajati, tržaškemu širšemu ljudstvu pa ne, ker je Hortis poslanec pete kurije. Grofu Goëssu je posl. Hortis z drugimi laškimi poslanci vred izrekel svoje neomejeno zaupanje; da pa tržaškemu prebivalstvu natrosi malo peska v oči, je v zbornici nekoliko zaropotal, kar pa ni nikogar bolelo in še najmanj vlado! A še tega gotovo ne bi bil storil, da ga niso zadnje državnozbornske volitve poučile, na kako trblih nogah stoji njegova popularnost v našem mestu. Za svoje tako dvoletno, neiskreno postopanje bi Hortis zaslužil ravno od socialistične strani vse kaj drugega, nego slavo. Ako pa mu organ tukajšnjih »socialistov« poje tako slavo, dokazuje to, da so se laški oficijelni socialisti popolnoma vrgli v naročje tržaške kamore ter da so nehali biti branitelji resničnih interesov delavstva.

Ako »socialist«, ki sicer ob vsaki priliki kar melje buržoazije, poje slavo možu — in porablja v to pretvezo, da je ta mož parkrat odprl usta v parlamentu, da je poigral malo komedije — možu, ki je, se socialističnega stališča, še slabši nego navadni buržoazijec, ker je nadahnen uprav aristokratsko nadutostjo, ker ni v nikakih resničnih zvezah z ljudstvom in torej ne more tudi imeti zmišlja za trpljenje istega: če torej, pravimo, socialist Učekar radi nič tako proslavlja Hortisa, potem bi menili mi, da bi morali biti računni jesi tudi socialistom, ako niso že popolnoma slepi!

Jubilejne razglednice Srečka Bartela. Društvo »Narodni dom v Trstu« je izdalo o priliki 25-letnice pevovodstva g. Srečka Bartela kaj krasne jubilejne razglednice z jubilarjevo sliko. Skoraj ves prostor na razglednici zavzema jako lepa ženska podoba, brenkajoča na liri; zgoraj na levem robu je trobojni trak, spodaj na levi pa jako dobro zadeta Bartelova slika.

Razglednice so že same na sebi tako ukusne, da jih ni treba še posebej priporočati; ako pa upoštevamo, da nas spominjajo na plodonosno in požrtvovalno 25-letno delovanje prazasluznega moža ter da je čisti dobiček namenjen »Narodnemu domu« v Trstu, smo gotovi, da vsako posegne po njih.

Prodajajo se po 10 stot. v »Slovanski čitalnici«, v »Čitalnici« pri sv. Jakobu in v »Tržaškem podpornem in bralnem društvu« ter po 12 stot. v »Trgovinski kavarni«. Na večer koncerta se bodo dobivale v gledališču.

Kakor ti meni — tako jaz tebi! Pišejo nam: Pred več leti mi je bila »čast« odgovarjati »slavnemu« »Independentu« na pogoste njega napade na našo narodnost. Ne bom trdil, da so ga moji odgovori spametovali v toliko, da nas ne napada več z ono srditostjo, kakor je to delal v prejšnjih časih

— toda del zasluge na tem si ob vsej skromnosti svoji — smem vendar-le pripisovati tudi sebi.

Včeraj sem zopet čital v rečenem listu pod naslovom: »Per fare atto d'oltraggio« neko neumno zmes, naperjeno proti našemu vrlemu dru. Rybáfu. Vem sicer, da imamo na razpolago spretnejših peres, nego je moje, ki posvetijo glasilo — laškega parlamenta, ali to me ne moti, da ne bi rekel tudi jaz svoje.

»Independent« se zgraža na tem, da je g. dr. Rybáf pri neki razpravi — na željo predsednika — govoril — nemško, mesto laško, ki da je tu deželni jezik!

To torej boli — a?! Ako pa vas, gospoda irredentisti, boli to — boli istotako nas tržaške Slovence — **ki smo tu vaši sodeželani** — ko nam zavračate naše slovenske prošnje le zato — ker so slovenske, a sprejemate in rešujete nemške!!

Tudi nas boli, ko nam nalagate takse in sitnosti, kadar želimo postaviti našim pokojnikom nagrobne napise v slovenskem **deželnem jeziku (!!!)** med tem ko **Nemcem** — da-si nemščina ni deželni jezik — ne delate nikakih ovir, marveč jim dovoljujete vse, kar uživajo sami.

Ako vi predpostavljate nemščino jeziku svojih sodeželanov — se pa tudi ne smete razgrevati, ako vas mi posnemamo s tem, da delamo — kar smo se naučili od vas!!!

Ako vi ne pozabljate žaljenj, vedite, da smo tudi mi ljudje iz mesa in krvi — ljudje, ki ne pozabljajo lahko krivice, ki jim jo je storil kdo, in ki, kakor v slučaju potrebe tudi zbijajo klin s klinom!

Vi grozite dru. Rybáfu se svojo galetrijo. To in druga takna namigavanja ne bodo strašila naših vrlih zastopnikov! A vi bi, ako bi hoteli uresničiti to grožnjo, ne dosegli nikakega drugega pozitivnega uspeha, nego tega, da si mi poleg neštevilca že storjenih — zapomnimo še eno neumestno žaljenje naše narodnosti!!

Zapomnite si torej! Vaša rekrimacija na adresu dra. Rybáfa bi bila morda opravičena, ako bi vi drugačni bili z nami, nego ste. Dokler pa ste taki proti nam, kakoršnji ste — netolerantni, sovražni, strupeni — dotlej sploh nimate pravice tožiti nas in kaj zahtevati od nas! Dokler gazite vi na naš deželni jezik, ne sklicujte se nikar na dejstvo, da je italijansščina tu deželni jezik!!

Da se torej umemo, prijatelj Zampieri: »Kakor ti meni — tako jaz tebi!« Ali bolj po domače: klin s klinom!

Tvoj »stari prijatelj«.

Zdravljenje raka. Iz Prage smo prejeli: V št. 56. Vašega cenjenega lista navajate, da se v Beplinu in Frankobrodu n/M nahajata zavoda za zdravljenje raka. V interesu trpečih na tej bolezni Vas opozarjam na tu kajšnji zavod dra. Černega, ki je že dosegel toli sijajnih uspehov z zdravljenjem raka in lupusa, da deželni odbor češki na svoje stroške pošilja revne bolnike v ta zavod zdraviti se. Meni samemu je znana neka žena, katere hči se je dolgo časa zdravila v tukajšnji splošni bolnišnici, a bi bila morala slednjič — po soglasnem izreku zdravnikov — izgubiti logo. Slučajno opozorjena na dra. Černega, obrnila se je žena do njega, ki je njeno hčer tudi res srečno ozdravil, tako da se ista more sedaj preživljati sama kakor učiteljica. Povdarjam še, da dr. Št. Černy zdravi raka in lupusa, ne da bi operativno posezal v mes.

Ker je že Vaš list opozoril na dva inozemska zavoda, bilo bi umestno, da opozorite javnost tudi na ta tuzemski zavod, ki je vrhu tega še gotovo tudi ceneji. Stotine nesrečnikov, katere je Bog obiskal s to grozno boleznijo, bi mogli v sanatoriju dra. Černega najti prostora. Sanatorij se nahaja v Koširju, ambulatorij pa na Františkovem nabrežju v Pragi.

Drobne vesti. Najdeno truplo novorojenčka. Predvčerajšnjem je našel na mestnem pokopališču pri sv. Ani, Ivan Grandus, v papirju in enjaji zavito mrtvo truplo novorojenca možkega spola. Stvar je naznanil pristojnim oblastim.

Poneverjenje. Včeraj so aretirali 18 letno Marijo M., služkinjo pri nekem krčmarju v starem mestu, ker je istemu za časa njegove odsotnosti poneverila nekaj denarja, katerega je skupila za kakih 30 litrov vina.

Aretiranje. V Škedaji so včeraj aretirali 24-letnega Ivana Sancin-Mehec, ker

je isti na sumu, da je l. 1900., za časa občinskih volitev, rezal trte.

Vremenski vestnik. Včeraj: toplomer ob 7. uri jutraj 5°4 ob 2. uri popoldne 12°5 C. — Tlakomer ob 7. uri jutraj 765,6 — Danes plima ob — predp. in ob 0.16 pop.; oseka ob 7.7 predpoludne in ob 5.26 popoldne.

Dražbe premičnin. V soboto, dne 15. marca ob 10. uri predpoludne se bodo vsled naredbe tuk. c. kr. okrajnega sodišča za civilne stvari vršile sledeče dražbe premičnin: ulica S. Spiridione 1, hišna oprava; ulica Media 2 A, hišna oprava; ulica Sanita 7, tiskarni stroji; Kjadin 42, krave, vol in pohištvo; ulica Maiolica št. 2 in ulica Poste vecchie šte. 8, manufakturno blago in pohištvo.

Društvene vesti.

Na koncert »Slov. pevskega društva«, ki se bo vršil v nedeljo v gledališču »Armonia«, pride, kakor se nam poroča, tudi več istrskih rodoljubov. Doznajemo, da je za ta koncert še par lož na razpolago, na katere se je mogoče naročiti v »Trgovinski kavarni«; storiti pa treba to hitro, ker bo pri blagajni na večer koncerta težko še katero dobiti. Tudi sedežev v parterju je že mnogo oddanih. Kakor kažejo vse priprave, smemo že sedaj trditi, da bo gledališče »Armonia« za ta koncert veliko premajhno.

Volilni odsek »Tržaškega podpornega in bralnega društva« uljudno vabi vse častite društvenike in društvenice na volilni s. od, ki se bo vršil v nedeljo dne 16. t. m. ob 3. uri popoldne v društvenih prostorih. Na dnevnem redu bo sestava novega odbora za tekoče leto.

Vesti iz ostale Primorske.

× **Burofilske demonstracije v kinematografu.** Ko so bile te dni na Reki (na ribiškim trgu) predstave kinematografa in so se vrstile slike za sliko — prikazalo se je tudi v divjem diru bursko konjenišvo, oboroženo do zob. Med gledalci pa je bilo tudi nekaj angleških kapitanov in pomorščakov s treh velikanskih, v bližnji luki zasidranih parobrodov. Na te brodove kreačo gališke in ruske konje za v južno Afriko.

Čudna ironija usode! Na predstavi navzoče burofilske gospice so tem Angležem v lice uprizorile demonstracije, klicaje ob sliki burskega konjenišva: Bravi! Bravi! — To je tako raztogotilo Angleže, da so začeli glasno proklinjati ter kričati: Pfui!

Da si pa sedaj videl neustrašene potomec hrabrega Zvonimira z gimnazija na bližnjem Sušaku! Kar grozeče so jeli klicati Angležem v brk: Živeli Buri! Pereant požrešni Angleži! In prišlo bi bilo brzkone do pravega dejanskega spopada, da ni bila navzoča dvojica stražarjev, ki sta uljudno pomirila razjarjene burofile in burofilke, in ki sta dala umeti Angležem, naj gredo. Ti so odšli ob sikanju množice.

Radovan.

Vesti iz Kranjske.

* **Ta pa ta!** Ano Grželj, doma iz Senožeč, so bili senožeški fantje položili v mrzlo korito. Radi tega so bili obsojeni na deželnem sodišču v Ljubljani. Ta dogodek jo je tako silno razveselil, da ga je hotela proslaviti z novo ruto na glavi. Take rute pa ni imela, in denarja tudi ne, da bi jo kupila. Šla je torej tja v neko prodajalnico, kjer je ruto — ukradla. Potem se je pričela gonja za njo. In kar štirje policaji so se je morali lotiti. Pa še jih je osuvala in kričala: »V Trstu me jih je držalo šest, pa sem le ušla«. No, v Ljubljani vendar ni imela te sreče, marveč so jo oni štirje odveli na tisti Žabjek, kjer je prejšajega dne triumfirala nad senožeškimi fanti.

* **V blaznici na Studenci pri Ljubljani** se je predvčerajšnjim obesil umobolni 65-letni Anton Šmajdek. Mož je pred 13 leti prišel v blaznico, baje iz Meksike. Ravno sedaj so se njegovi sorodniki pripravljali, da ga vzemo iz zavoda.

Brzobjavna poročila

Občinske volitve v Voloskem-Opatiji.

OPATIJA 14. (B.) Na včeraj izključeni volitvi za tretji razred sta bila oddana 302 glasa, vsi za kandidate

naše stranke. Istotako je danes drugi razred jednoglasno volil naše kandidate. **Minister za honvedstvo pred cesarjem.** BUDIMPEŠTA 14. (O. B.) »Budapesti Naplo« piše: Njegovo Veličanstvo cesar je vsprejel hoveškega ministra, barona Fejervary-a, v daljši privatni avdijenci. Mi se tudi po tej avdijenci držimo informacije, da Fejervary še ni podal svoje ostavke. Dejstvo pa je, da bi se ta minister po 20-letnem delovanju rad umaknil.

Z druge strani pa je vroča želja krone in ministerskega predsednika, da Fejervary še nadalje ostane člen kabineta, ker bi honvedske čete težko pogrešale njega vodstvo, bogato na skušnjah in njega požrtvovalno delovanje.

Iz diplomacije.

DUNAJ 14. (B.) »Wr. Ztg.« objavlja, da je c. in kr. odposlanik v Bruslju, grof Khevenhüller, na lastno prošnjo postavljen v disponibiliteto in mu je ob enem podeljen naslov in značaj izrednega poslanika v pripoznanje njegovega večletnega izbornega službovanja. Ob enem je isti imenovan dosmrtnim členom gospodske zbornice.

DUNAJ 14. (B.) »Fremdenblatt« imenuje kakor naslednika grofu Khevenhüllerju dosedanega odposlanca v Haagu, Okolicsanya-ja.

Turški dijaki v Parizu.

CARIGRAD 14. Turški dijaki v Parizu, ki so bili pozvani, naj zapuste Francijo in se povrnejo v Turčijo, so se branili pokoriti temu povelju, in vstrajajo pri tem, da ostanejo v Franciji do dovršenja svojih studij.

Vojna v južni Afriki.

LONDON 14. (B.) Depesha lorda Kitchenerja iz Pretorije javlja: Methuen je došel v Klerksdorp, zdravljenje rane se razvija ugodno.

Državni zbor.

DUNAJ 14. (B.) (Zbornica poslancev) Mej došli mi spisi je interpelacija posl. Schlegel-a, s katero uprašuje vlado, da-li misli kaj ukreniti v preprečenje nesreč z avtomobili; potem interpelacija posl. Derschatta do naučnega ministra, da-li je isti pri volji odpraviti velikonočne eksercije na srednjih šolah.

Zbornica nadaljuje podrobno debato o proračunu naučnega ministerstva, naslov centrala. — Začel je govoriti Vsenemec dr. Eisenkolb.

Velikanska rastava pohištva in tapečarij. Izvenredno ugodne cene. **VILJEM DALLA TORRE** v Trstu, trg Giovanni 5. (Palača Diana.) Moje pohištvo doneseno. —

Aleksander Levi Minzi Prva in največja tovarna pohištva vseh vrst. **T R S T** TOVARNA: Via Tesa, vogal Via Limitanea ZALOGE: Piazza Rosario št. 2 (šolsko poslopje) in Via Riborgo št. 21. Telefon št. 670.

Velik izbor tapečarij, zrcal in slik. Izvršuje naročbe tudi po posebnih načrtih. **Cene brez konkurence.**

ILUSTROVANI CENIK ZASTONJ IN FRANKO Predmeti postavijo se na pa obrod ali železnico franko.

MIZARSKA ZADRUGA V GORICI z omejenim jamstvom naznanja slovenskemu občinstvu, da je prevzela

prvo slov. zalogo pohištva iz odlikovanih in svetovnoznanih tovarn v Solkanu in Gorici

Antona Černigoj-a katera se nahaja v Trstu, Via Piazza vecchia (Rosario) št. 1. (na desni strani cerkve sv. Petra). Konkurenca nemogoča, ker je blago iz prve roke.

Zahvala.

Vsem onim, ki so ustmeno ali pismeno, tu in od drugod, izrazili sočutje o britki izgubi naše ljubljene soproge in matere

Helene Novak

posebno pa vsem onim, ki so spremili ostanke predrage pokojnice k večnemu počitku, izreka podpisana najglobljejo zahvalo. Bog povrni! Pokojnici pa večen mir in pokoj!

Vremski Britof, dne 14. marca 1902.

Zalujoča rodbina.

Proti

kašlju in kataru

kakor tudi proti

-- hripi (influenca) --

naj se uporabljajo edino le

katramne pastilje Ravasini

skatljica po 60 stotink.

Proti

zagrijenju in grlobolu

se priporočajo

Ravasinijeve pastilje

od ogoitnjene sladke škorje

skatljica po 60 stotink.

Vdobja se v

LEKARNI RAVASINI

v Trstu, Piazza della Stazione št. 3.

kakor tudi v lekarni Piccola, Jeroniti, Luciani, Viti & Vardalasso; v Reki: lekarna Prodani; v Gorici: lekarna Cristofaletti in Pontoni.

Obuvala!

Pri Pepetu Kraševcu

zraven cerkve sv. Petra (Piazza Rosario pod ljud. šolo)
Bogata zalega raznovrstnih obuval za gospode, gospe in otroke.

Poštarne naročbe se izvrše takoj. Pošiljatelj se poštne prostre.

Prezema vsako delo na debelo in drobno ter se izvršuje z največjo točnostjo in natančnostjo po konkurenčnih cenah.

Za mnogobrojne naročbe se toplo priporoča

Josip Stantič čevlj. mojster.

Zalagatelj uradnikov in slušbenecv konsumnega skladišča c. kr. glavnega carinskega urada in c. kr. generalnih skladišč; nadalje stražnikov c. kr. javne straže v Trstu in Miljah ter orožništva c. kr. pu. avstr. Lloyd.

Gostilna „Al Transwaal“.

prej „Antico Gobbo“ Via dello Scoglio.

(nasproti Drejevi pivovarni)

Podpisani priporoča I. vrste istrska, vipavska in dalmatinska vina, refošk, kraški teran, Opolo, prosek, nadalje Dreherjevo pivo, Plzensko in Spaten v botiljkah.

Domača kuhinja vedno pripravljena.

Kroglijšče. Svojim rojakom se toplo priporoča

Fran Benčič, krčmar.

Konrad Jacopich

trgovec z jedilnim

blagom v Trstu, Piazza Barriera priporoča svojo zalogo jestvin, kolonijalij, navedenega in najfinjšega olja, najfinjših testenine, nadalje moke, otrobov, žito, ovsu itd. po jako nizkih cenah. Razpošilja naroceno blago tudi na deželo na debelo in drobno. Ceniki franco.

Skladišče vina

ulica Acquedotto 23.

Prodaja vina sodih in buteljkah. Fine, paštne in dezertne vina na debelo in drobno, franco na dom po najugodnejših in konkurenčnih cenah.

IVAN KRŽE

Trst. — Piazza S. Giovanni št. 6. — Trst

Trgovina s kuhinjsko posodo vsake vrste iz zemlje, porcelana, železa, kositarja in stekla; velik izbor pletenin in lesenega blaga. Lesene pipe iz najboljšega tisovega lesa z gobo ali druge zbohe.

Zahtevajte v vseh javnih lokalih:

Sport & Salon

najelegantnejši, najboga-

tejši na vsebini, v visokih in odličnih krogih, v društvih in javnih lokalih tu in inozemstva najbolj razširjeni nemški družinski list, ki vseprejema rodbinska, društvena, umetniška in športna poročila brezplačno.

Izhaja vsako soboto.

Naročiti se more z vsako številko

in stane na leto:

navadna izdaja K. 24-24 Mk. posamezno 50 st. 50 Pf.

lepa " 40-40 Mk. " 1 K 1 Mk.

krasna " 100-100 Mk. " 2 K 2 Mk.

Posamične številke proti plačilu v znakah.

Uredništvo in uprava: Dunaj, IV., Plösslgasse 1.

Razprodaja po jako znižanih cenah.

REDKA PRILIKA.

Ker moram v dveh mesecih razprodati dobro poznano zalogo

E. ROTTENBERG, ulica Caserma št. 1, I. n.

obstoječo iz snovij za moške in ženske obleke, najnovejše novosti za spomlad in poletje, izgotovljene obleke za moške in dečke, izgotovljenega perila za moške in gospe, kravate, in ovratnikov, zapetnikov, spodnjih srajc od volne in bombaža, spodnjih hlač itd. Prodajam vse po neverjetno nizkih cenah. Ker so bile cene, katere je držal E. ROTTENBERG jako nizke, se opozarja slavno občinstvo, da so se iste sedaj še bolj znižale in se blago — prodaja sedaj po jako nizkih cenah.

Kdor se hoče prepričati mora poskusiti!

Obiščite manufakturno dvorano ulica Caserma št. 1, I. nadstropje.

Dr. Rosa Balsam

Praško domače zdravilo

iz lekarne B. Fragner-ja v Pragi

je že več kakor 30 let obče znano domače zdravilo, vzbuja slast in odvaža lahko. Z redno uporabo istega se prebavljanje krepi in ohrani.

Velika steklenica 1 gld., mala 50 nvč. po pošti 20 nvč. več.

je staro, najprej v Pragi rabljeno domače zdravilo, katero varuje in ohrani rane čiste, vnetje in bolečine olajša in hladi.

V pusicah po 35 in 25 nvč., po pošti 6 nvč. več.

Varilo! Vsi deli embalaže nosijo zraven stoječo, postavno položeno varstveno znamko.

Glavna zaloga:

Lekarna B. Fragner-ja c. in kr. dvornega zalagatelja „pri črnem orlu“ Praga, Malastran 203, vogal Nerudove ulice.

Vsakanje poštno razpošiljanje.

Zaloga v lekarnah Avstro-Ogerske, v Trstu v Lekarnah: G. Luciani, E. Leitenburg, P. Prendini, S. Serravallo, A. Suttina, C. Zanetti, A. Praxmarer.

Stanje hranilnih vlog: 15 milijonov K.

Rezervni zaklad: okroglo 350.000 K

Mestna hranilnica ljubljanska

na mestnem trgu zraven rotoža

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8 do 12. ure dopoldne in jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdignjene obresti vsacega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

Za varnost vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vse svojo davčno močjo. Da je varnost vlog popolna, svedoči zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar maloletnih otrok in varovancev.

Delarne vloge sprejemajo se tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice. Poštne-hranilnične sprejemnice dobivajo se brezplačno.

Izza mnogo let

preskušeno domače zdravilo

Frana Wilhelm

lekarnarja

c. in kr. dvornega zalagatelja **Neukirchen, spodnje avstrijsko.**

Fran Wilhelmov odvajajoči čaj

Zavitak K 2.— Poštni zavitek 15 zavitkov K 24.

Wilhelmov želiščni sok

1 stekl. K 2.50. Poštna pošiljatev 6 stekl. K 10.

C. in kr. priv.

Wilhelmova tekoča maža „Bassorin“

1 skatljica K 2. Poštna pošiljatev 15 kom. K. 24.

!Wilhelmov obliž

1 skatlja 80 stot. 1 ducat skatlje K 7.—

5 ducatov skatlje K 30.—

Poštarne pošiljatev franco zaboj v vse avstro-ogerske postaje.

Vdobja se v mnogih lekarnah v znanih originalnih paketih, kjer jih pa nimajo se pošiljajo.

ZALOGA DALMATINSKIH VIN

iz lastnih kletij

in

ISTRSKI TERAN,

ki se toplo priporoča družinam, gosp. krčmarjem in restavratorem.

Simeon Pavlinovič, ul. Chiozza 11.

Odlikovan z dvema zlatimi in bro-

nastimi kolajnami

Fran Hlavaty

ulica Giulia št. 1/A.

Obuvala po angležkem in francoskem vzoru izdeluje po meri cenj. damam in gospodom kakor tudi za otroke. Delo okusno in trpežno.

Popravljanje starega obuvala.

JAKOB BAMBIČ

trgovec z jedilnim blagom

Via Giulia št. 7.

Priporoča svojo zalogo jestvin kolonijalij, vsakovrstnega olja, navadnega in najfinjšega. — **Najfineje testenine**, po jako nizkih cenah, ter moke, žita, ovsu, otrobi. — Razpošilja naroceno blago tudi na deželo na debelo in drobno. — **Cenike** razpošilja franco.

Priporoča se pri najsolidnejšem delu in o zmernih cenah.

M. U. Dr. Ant. Záhorský

priporoča svojo pomoč na porodih, abortih in vseh ženskih boleznih, kakor: nerednosti v perijodi, krvavenje, beli tok, neredna lega maternice itd., kakor sploh v vseh slučajih bolezni.

Ordinuje ulica Carintia št. 8. od 9- in od 2-4.

„Andemo de Franz“

krčma

v ulici Geppa št. 14.

Toči vina prve vrste:

Bela vipavska . . . liter po 36 kr.
Črna istrska . . . „ „ 36 „
Istrski refošk . . . „ „ 48 „

Kuhinja domača, vedno preskrbljena z gorkimi in mrzlimi jedili po zmernih cenah. Družinam se pošilja na dom od 10 litrov naprej: **Ipavsko belo** liter po 28 kr., **črno istersko** liter po 28 kr.

Priporoča se tudi krčmarjem, katerim dajem vinood 50 litrov naprej po dogovorjeni ceni.

Josip Furlan, lastnik.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Važno oznanilo!

Podpisani smatrajo si v dolžnost javiti slavnemu občinstvu, da so **dalmatinska** črna, bela, Opolo in **istrska** vina, ki se prodajajo v njihovi zalogi v Trstu, ulica delle Legna št. 6 (v dvorišču), analizovana in stavljena pod **stalno kontrolo** zavoda za kemično analizovanje, ovlaščenega od c. kr. avstrijskega ministerstva za notranje stvari. Zato se stavlja na vse sode in boteljke kontrolna in garancijska znamka za pristnost vina. To določbo je izdalo visoko c. kr. ministerstvo za notranje stvari radi prežetega kvarjenja vina, ki stavlja v resno nevarnost ljudstvo.

Kdor si torej vkupi vino v naši zalogi, je gotov, da se v njem ne nahaja drugih snovij, nego da je vino čisto in naravno, da se sme z mirno vestjo dajati bolnikom in in konvalescentom, vsled česar se mora zahtevati vedno le garancijsko znamko.

Z vsem spoštovanjem

Braća Buj,
Split-Trst.

Prodajalnica izgotovljenih oblek

„Alla città di Trieste“
trvdke

EDVARD KALASCH

Via Torrente št. 34

nasproti gledališču „Armonia“ s krojačnico, kjer se izvršujejo obleke po meri in najugodnejših cenah. V prodajalnici ima tudi zalogo perila za delavski stan po izvenredno nizkih cenah. Izbor boljših in navadnih snovij.

VELIK IZBOR

izgotovljenih hlač za delavce

kakor tudi blaga za hlače, ki se napravijo po meri.

Pristni teran

razpošilja **Jakob Pierobon** v Vrsaru (Orsera) v sodih od 30 l naprej, po 10 gold. hl za družino in po 8 gld. hl za gosulno franko Trst. Informacije in vzorec pri Sankovič, ulica Valdirivo št. 11.

Posojila

proti povrnitvi v 7 in pol letih vdobé c. kr. častništvo, vladni, mestni in železniški uradniki ter vdove kakor tudi uradniki podjetij in privatni uradniki, ki so udje kakega penzijskega zaklada.

Posojila se dajejo proti varščini na nepremičnine, urednostne listine, renté, vžitke, zavarovalne police itd.

Obrniti se na **Hinko Giberti**, ul. Canale 7 F

Spoštovane slovenske gospodinje!

Zahtevajte pri svojih trgovcih

ново

Ciril-Metodijevo

cikorijo.